

List izhaja vsak petek

in velja s poštino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrto leta 80 sold. — Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniku in sovredniku Antonu Laknerju, v magistratni ulici (Contrada del Municipio), h. št. 38. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

Résna beseda naši rodoljubni duhovščini.

Ko bote čitali sledeče vrstice, bodo volitve volilnih mož — saj v goriški okolici, — že dokončane. Nenađoma je prišel razglas, da naj se omenjene volitve v nek-kih županijah že 2., drugod pa 3. oktobra *) vršijo. Če utegnejo tedaj te besede že za omenjene volitve kasno priti, nič ne dè, ker boljše je vendar pozno kakor nikoli, pravi pregovor; in to tem bolj, ker se nadjamo, da bote že sami ob sebi pri tistih svo-jo državljansko dolžnost kot omikani rodoljubni Slovenci spolnili. Od volilnih mož je pa odvisno, kdo bode naš edini zastopnik v drž. zboru na južno-zahodni meji Slove-nije ali slov. Primorja. Te volilne može uljudno in prijateljsko podučevati, zakaj imajo *ravno tega* in ne drugega poslanca v državni zbor voliti, je ne le iz narodne-ga, ampak tudi iz verskega stališča vaša sv. dolžnost, da se nam kak človek novo-šegnega gësla: vse le samo za narod, — za njegov biser vero pa nič, — v državni zastop ne vriae. Žalostna zgodovina razpo-ra v domačem tabru letošnjega leta Vam je dobro znana, kakor tudi, da se je ta vnel le zaradi majhne pa silno za čas in večnost važne besede: **vera!** Prav za prav je ta edina beseda, ki nosi pravo luč, omiko in podlago stalnega blagostanja vsim narodom, ktere besede se tisti okužni modèrni liberalizem in njegovi priverženci tolikanj bojè, in ktera jih je sè svojim njim neprenesljivim svitom tako oslepila, da se od materijalnega sveta ne morejo više povz-digovati. Ta kuga novošegne *omike, ki hoče narode in državo „brez Boga“ ali „brez vere“ imeti*, in jih k nekemuvišjemu, pa le doz-devnemu, le „namalanemu“ blagostanju do-vesti, brez vsakega ozira na poslednji cilj vstvarjenega človeka, se pod ogrinjalom ne-dolžnosti in zvijače tudi že med goriške verne Slovence trositi začjenja, ter žuga prav po lisičje naše sicer verno ljudstvo v svojo oblast in mrežo vjeti. Na oči lahko verni ljudje se dajo lahko preveriti ljudem, ki hočejo spraviti v državni zastop moža in edinega odpadnika vere na Goriškem, ki je slovesno — *žalotno slovesno (!)* — vero, edi-no zveličavno kat. vero, kar je sicer ne so-vraštva ampak le pomilovanja vredno, otre-sel. Takega zastopnika, naj še tolikanj gori in plameni za časno blagostanje in politično državno veljavo našega naroda, v državni zbor voliti, tega nas Bog varuj!

Kakšno spričevalo uboštva bi si s tim pred katoliškim svetom dobili! To bi bila sramota, ktero bi morali, če tudi morda le začasno prenašati, neprimerno velika! Pa

kaj samo sramoto, bi, menite, vi za to že-li? To bi bi bil sicer le začetek moralne spridenosti, ako bi tako hladnokrvno dušno in telesno blagostanje našega do zdaj še nepokvarjenega vernega naroda, liberalne-mu zastopniku zaupali; ali s časoma bi utegnilo to malopridno od nas samih vse-jano zrno tudi malopriden sad primašati. Saj ste o tem dovolj učeni, ter vam ni tre-ba še le dokazovati slabih nasledkov tace-ga postopanja, mesto dokazov vas za-vrnem tje v tiste kraje in dežele, da jih v duhu gledate, kraje, kjer je kedaj in kjer sadaj nadvladuje oni lažnjivi liberali-zem, ki je prav zmes laži in hinavstva in zanikanje krščanstva po svoji etični veljavi, ki je v svojih nasledkih — kakor nas zgo-dovina uči — za družbe, narode in dr-žave pogubonosni na vse strani. Temu no-vošegnemu liberalizmu zamoremo glavni jèz že s tim pri nas postaviti, da si na Du-naj volimo poslanca, ki bode imel zmožno-sti in pogum vsestranske narodove koristi, t. j. vero in narod zastopati, moža, ki se bode za *ravnopravnost in Slovenijo* častno in moško, kakor tudi za gažene *katoliške interese* potezati znal, ki bode hodil v poslednjem smislu vselej z katoliško-fede-ralistično-državno-pravno stranko, z eno be-sedo poslanca, ki hoče in bode edino zdrava krščanska in narodna načela zastopal.

Takega moža imamo, in vsi ga tudi poznate po njegovem imenu in delovanju za narod, čeravno bi ga hotla nasprotna stranka, kakor se sama usti, „neškodli-vega“ storiti. *)

In če bi si še *boljšega* želeli, kakor je po vsej Sloveniji slavno znani „inter-pellant za zjedinjeno Slovenijo“ dr. T., bi ga zdaj zastopj iskali, ker ga nij, in mor-da se tudi boljši za nas na Goriškem do-sihmal še nij rodil, torej bodimo s tim dobrim zadovoljni. On nam je dal pri ob-čnem, v ogromnem številu zbranem zboru 25. avgusta t. l. moško besedo, da se bode potezal na Dunaji, ako bode zvoljen, po vsej svojej moči za vse, narodne kakor verske interese, zaslužjenega slovenskega naroda. Prepričani smo, da to tudi vi in tudi ostali versko-narodni dobro veste in da ste z nami enacih misli. Ne ostaja Vam pa zdaj drugega, nego da tudi ljudstvo vodite na pravo pot, da je podučujete, svarite in opominjate bodi si priložno ali nepriložno, pa z modrim naukom, da bodo volilni možje volili moža v drž. zbor, ki ima in je imel vselej geslo: vse za vero domovino.

*) To so Vam svobodnjaki! Mi se nismo nikdar tako o dr. L. izustili, ker znamo boljše počevati svoje politične nasprotnike, nego ona nestrpljiva stranka, ki bi hotla tako terorizovati, da bi se ne smel nihče po svojem boljšem prepričanju gibati.

Če boste le to svojo sv. dolžnost za-dostno - brez strahu se komu zameriti — spolnovali, prepričani smo, da vas bodo poštene verni in narodni volilci vbogali, ter da bode volitev drž. poslanca za nas povoljno in častno izpadla; kajti v nas-protnem slučaju bi utegnilo marsikterega zadeti morda dovolj opravičeno očitjanje, da ni svoje dolžnosti v tem ozira kot du-hovnik in narodnjak zadostno učinil, česar nas Bog varuj! Ne vem, kako bi se potem mogli pred Bogom in domovino opravičiti, ako bi za volitve nič ne marali ter pustili hladnokrvno liberalcem svojo pot hoditi, češ naj si ljudstvo voli Petra ali Pavla, nam je vse jedno.

Nadjamo se, da ni nobenega tacega med nami, ki bi v sedanjem času borbe vere proti neverstvu, laži in hinavstvu; proti liberalizmu ki se hlina, da je le on pravi ljubitelj narodov, kteremu pa je skrivni, nekterim znani, nevednim pa še nepoznani smoter, ki tira človeštvo v svojih nasledkih v časno in še hujše večno zlo-stanje ali gorjè. Torej pogumno na delo pred in tudi še na dan volitve. Le opišite ljudstvu, koje naših po zvanjem sicer priljudnih liberalcev ne pozna, njih miš-ljenje. Pokažite jim, kako so njih 3 čas-niki: „Sl. Nar.“, „Tednik“ in „Soča“ o veri in narodu priljubljeni duhovščini sem tertje pisarili in hujskali, zdaj gladko, zdaj „grobianško.“ Ti njih organi so zrkala, v kterih se prav na tanko vidi njih miš-ljenje in poslednji smoter; so časniki, ki so sicer le previdno — dokler se niso do-bro vgnjezdili med narodom — pa dosled-no premišljeni razpor med pred edini na-rod zasejali, kako da ona trojica prve in najstarše zaslužne narodnjake, ki so nas prvi k zavesti iz narodnega spanja zbu-dili, hujše nego iste nemčurje in lahone črtijo in z blatom okidužejo, itd.

To so Vam liberalni Slovenci, ki menijo ali celo trdijo, da so verski članki (dogme) n. pr. da je stavek o izvornem grehu, o otem-nenju uma itd. proti napredku in da h temu ni potreba sredstva božje milosti, ker svet lahko tudi brez tistih napreduje, da je prvi pogoj človeške odgoje, prosto raz-vitje brez pomoči vere ali cerkve in mar-sikaj taci abotnosti, kakor je čuti iz ust novošegnih olikašev. To je mišljenje človeškega napuha, ktero se v svojih na-sledkih bliža mišljenju pariških rudečkarjev in ostalih brezverskih rovarjev. Povejte ljudstvu, zakaj želè oni imeti poslance brez-verskega mišljenja. Povejte mu, da ti čas-niki, akoravno se verske nlinijo, — kar dela posebno rada „mati Soča“, (glej njen 38. list, dopis: naš prepis!) ki je pozabila, kaj je pisarila po zimi v onem zloglasnem.

*) Prvi razglas se je glasil za 9. oktobra.

Pod — Čavenskem dopisu *) o veri in slov. duhovščini, — ki izrazujejo svoje največje veselje nad preganjanjem jezuitov, (beri: kat. cerkve) kateri so prvi postavili jéz zoper povodenj Lutrove reformacije (ali krivoverstva) ter so še vedno kot misijonarji razširjevali in stebri kat. vere. Ti liberalci postavljajo verske obrede (glej učenjaški shod!) na smeh, simpatizujejo z vsimi rovarji in nasprotniki papeža in kat. vere, ktere mnogokrat božkajo in jim dober vspeh svojih črnih djanj želijo, zaslužene može pa konservativne stranke, ki ima tudi vero poleg narodnosti na svoji zastavi, posebno duhovščino, ki neče, ne more in ne sme, v njih rog trobiti, s černo druhaljo, z mračnjaki itd. psujejo in tako narod v dva nasprotna si tabra eden na drugega hujskajo. Povejte jim, s kako nesramnimi priimki, n. pr. rokovnjaki, lopovi (lumpi) versko-narodno stranko pitajo, tako da jim je to psovanje naj bolj obširno gradivo, brez kterega bi njih časniki skorej živeti ne mogli! Povejte jim, koliko dobrot smo dozdej prejeli od državnega zbora, kjer so zmirom sedeli novošegni liberalci v večini!

Povejte jim, kako so ti liberalci vam žepove praznili sè skorej nedosegljivimi dačnimi dokladami, kako so protiverske postave kovali in temelj brezverskim šolam sè svojimi proti cerkvenimi postavami postavili, kterim se še vedno vsi pošteni Nemci zlasti Tirolci vpirajo, ki toliko v-gajajo raznim narodom in njih posebnim potrebam, kakor bi n. pr. čevljar samo eno kopito imajoč vsim ljudem enako velike čevlje delati hotel!

Povejte jim, kakšna naloga tudi prihodnje državne poslance čaka, kateri bodo imeli reševati tudi cerkvene, (če tudi ne ravno dogmatične člene), zadeve, kakor nemški liberalni listi poročajo, kateri se bodo pečali sploh z vašim duševnim in telesnim blagostanjem. Povejte jim, da novošegni liberalci želé le sebi svobodo in vse dobro, drugim pa sužnost, kakor čutimo to najbolj Slovenci v marsikterem oziru. Povejte jim, kako ti moderni liberalci ustmeno in pismeno tudi že po časnikih slovenskih, kakor da bi bil to njih edini nálog, vse zaničujejo, kar nam je naj bolj sveto in drago. Nemški liberalci nam gazijo narodne pravice, slovenski pa skušajo versko edinost med nami razrušiti; kar tedaj od Nemcev v oziru narodnosti že dovolj ne trpimo, naj bi še od slov. liberalcev v oziru kat. vere, ktero so iz svoje zastavo (in menda tudi srca) izbrisali, trpeli! Oni grdiyo nadalje može, n. pr. velezaslužnega dr. Bleiveisa in tovariše, ki so sè svojimi 1845. l. z velikimi težavami, prošnjami in sitnostmi temelj novoslovenskemu slovstvu postavili, ki so nas najprvi k zavednosti pripeljali, da se ponasamo, da smo slovenske krvi!

Povejte, kako sejejo sploh neslogo med že itak nesrečni politično razcepljeni mali narod slovenski, tako da se naši sovragi od veselja roke mencajo, med tim,

*) Oni znani g. „župnik“ se je neki pri vredništvu „S.“ pritožil (?) zaradi onega ostudnega dopisa, pa odgovorilo se mu je, da se je oni dopis po pomoti (sic!) v list vrnil; (kdo se ne bi temu res originalnemu izgovoru s pomilovanjem ne smejal?)

ko se majka Slava joče nad to prav nepotrebno razprtijo, ter kliče gorje nad vse tiste, kateri so jo provzročili itd.

Pređen končamo, prosimo in zarotimo Vas dragi sobratje in narodnjaki v imenu vere in domovine v ptujčevem in liberalnem jarmu zdihujoče: nikar ne mislite, da tako narod podučevati ni Vaša dolžnost, ker to le naši sovragi trdè, češ da duhovni nimajo se v politiko mešati, ker so le za leco. Pa če bi njim na korist politikovali, kako bi nas hvalili in prve duhovne zvali! Verujte nam, dolžnost nas vsih je kakor slehernega kristjana in narodnjaka, da bližnjega in ves narod pred pretečo kugo liberalizma varujemo, kateri hoče kali krščanstva, cvetje in njegov sad in vse kar človeštvo prav osrečuje, uničiti. Tudi ni nikakor nespodobno celo, na leci pred slabimi knjigami in slov. časniki svarit, ampak to je med drugimi naša sv. dolžnost.

Ako bomo vsi te dolžnosti posebno zdaj, kakor tudi v prihodnje spolnovali, čaka nas pri Bogu plačilo, pri slovensk. narodu pa gorka zahvala. Tebe pa mili in verni narod slovenski naj reši Bog, v kolikor mi ne premoremo, vsih sovražnih spon zdaj in vselej! Zdravstvujte vsi!

Več duhovnov-narodnjakov.

Ogled.

Avstrija. Pervo mesto se spodobi danas slavni procesiji sv. Venceslava v Pragi. To je bilo kaj posebnega! Povedali smo že pred mesecem dni, da se obhaja v Pragi 900letnica ustanovitve imenitne ondašnje škofije. Dotične raznoverstne slavnosti so se imele končati s koncem septembra in do vrhunca priti na dan sv. Vencesl., varuha pemske dežele. Med drugimi svečanostmi temu dnevnu odločenimi bila je tudi slovesna procesija. Ta sama na sebi zgolj cerkvena slavnost je po posebnih okoliščinah zadobila veliko narodno in politiško važnost. Pervi in pglavitni vzrok temu, kar je Praga doživela 28. sept. t. l., je vzbujeni verski, katoliški duh, ki zdaj sosebnost na Francoskem zmagonosno zastavo povzdiguje. Izprva, ko so se bile zadnje dni avgusta praške slavnosti pričele, silili so se nekteri biti mlačni nasproti 900letnici, češ, da to je nenarodna zadeva in — kot katoliška — „omikancev“ nevredna! Pri vsem tem pa je navdušenost od dne do dne rasla, in, ko se je bližal sv. Venceslav, nastalo je vprašanje, ali, kdo in kako se ima cerkv. procesije udeležiti. V časnikih in knjižicah se je vnel boj za in proti udeležbi. Proti njej so bili — se ve da — česki „mladi“ in nemški liberalci, ki so procesijo kot sredovečen, mračnjašk obred razvpili. Oni so tudi prvi bili, ki so sv. Vaclava slavnosti „reakcionarne“ namene podtikali. To je predramilo „Staročeha“ in z nenavadno določnostjo so proglasili procesijo 28. sept. za eminentno narodno svečanost. Stari voditelj čask. naroda — protestant Palacki — se je vstopil na čelo vsem, ki so hoteli udeležiti se katol. sv. obreda, ker je dobro slutil, da je slavljenje sv. Vaclava najzdatniše povdarjanje „krona“ njegove —

„državnega pemskega prava“. Tako delajo premišljivi, resni politikarji. Oni spoštujejo narodove svetinje; oni hodijo z narodom in za narodom v vseh zadevah. — Malo kedaj so Mladočehi tak „fiasko“ doživeli, ko 28. pr. m. In naši domači pritlikovci — naši „Narodovci“ — mislijo, da zbrisejo praške dogodke iz zgodovine, ako jih v svojih organih — zamolčijo! — Zdaj pa bi moral „Glas“ procesijo popisati; — kje imamo mi prostor za obsirne popise, s kakoršnimi dnevnikci cele strani napolnujejo?! Ob kratkem naj povemo, da je šla procesija iz neke predmestne cerkve v Veliko cerkev na Hradčín. Ulice so bile skoz in skoz krasno ozališane. Brez števila katol., kat.-polit. in narodno-politiških društev, domačih in vnanjih, se je procesiji pridružilo.

Naj imenitniši česki, moravski in inostranski plemenitaši in velikaši so šli za proc. Sploh se šteje kakih 5000 samih uradnih zastopnikov društev in korporacij in več kot toliko družih odličnih deležencev. Bander je bilo čez 100. Duhovnov je bilo okoli 600 s pomočnim škofom Pruha-o na čelu. Dobre $\frac{3}{4}$ ure so pretekle, od kar je stopil prvi deležnik proc. v Vel. cerkev do zadnjega. Kardinal nadšk. Schwarzenberg je imel po procesiji peto mašo na Hradčín. Pridigal je v Vel. cerkvi moravski škof (holomuški). Zunaj cerkve se je pod milim nebom na 2 mestih h kratu pridigalo, po česki in nemški, in še v neki drugi cerkvi ob isti uri po česki. Še le ob 2 u. popoldne je bilo sv. opravilo končano. Ljudje so bili prišli iz daljnih, daljnih krajev tisti dan v Prago, celó Hanaki z Moravskega in Lužičani! — Mislimo zdaj, kako je vse to katoliško in narodno zavednost po vsem Pemskem in Moravskem prebudilo in utrdilo!

Cesar je potrdil nov službeni red za armado, v katerem je marsikaj izpuščenega, ker ni več za naše čase. Tako n. pr. to, da mora vojak za „milostljivo“ kaznovanje prositi in se za nje po tem zahvaliti. Važno je tudi to, da se ne smejo nekatoliški vojaki siliti k paradam pri kat. službi božji; k večemu „presentovati“ morajo, če pridejo v take okoliščine, da so pri kat. sv. obredih nazoči. Judom so priznane neke pravice gledé na njihove verske dolžnosti itd.

Ne vemo, kaj mislijo naši gg. ministri. V tem, ko marsikaj kaže, da jim že klenka, lotili so se z dosedaj še nezaslišano krepostjo posilnega ponemčevanja šol na Slovenskem. Skorej h kratu so došli neki čudni ukazi za Kranjsko in Goriško. V Ljubljani so odpravljeni (za Jireček-ove dobe vpeljani) slovenski paralelni razredi na realki popolnoma, na gimnaziji pa se delajo priprave za to. Tako tudi v Kranji in novem mestu. Čudno je pa to učbeno načelo.

V Ljubljani se dovoluje, da se sme v I. II. in, če treba, do IV. razreda (na gimn.) podučevati sploh ali po večem po slovenski, in še le od III. ali IV. razr. naprej po večem po nemški; pri nas v Gorici pa, — ki smo vendar, če geografija ne laže, nekaj milj dalje od sedanje avstrijske in prihodnje pruske (kali?) Nemčije, — nameravajo, kakor slišimo, šole tako uravnati, da bode že koj v I. razr. obeh srednjih šol vse podučevanje nemško.

Nam se zdi ljubljanski gimnazijski sistem vendar-le pametniši. Znabiti, da po tolikih poskušnjah naše dunajske in nedunajske uravnalce šolstva na zadnje še pamet sreča! To pa za gotovo vemo, da bo vsaka preuravnava naših šol tako dolgo piškava, dokler ne obvelja v šoli namesti politike — zdrava, naravna pedagogika in didaktika.

Kranjskega dež. zbor poslanec, g. Luka Svetec, je svoj mandat odložil.

150 volilcev v Konjicah na Štajarskem je zatrdilo, da hoče imeti vrlega profesorja Pajka za drž. poslanca.

Vnanje države. Nemčija. Na Poznanjskem se je pričel zdaj nove baže boj proti kat. cerkvi. Duhovnom, ki jih nadškof kam postavi pa da ni vlade poprej za to vprašal, vzamejo se cerkvene (krstne, zakonske i. dr.) bukve. Spričevala (krstne liste n. pr.) bodo izdajali — uradniki! — Vikt. Emanuela so tudi v Berlinu jako slavili. Bismark-a so morali dolgo čakati, predno je prišel v Berlin. Zdi se, da ni hotel priti za to, ker se je bal, da ga bodo hoteli prisiliti, da naj naredi pravo pisano zvezno pogodbo z Italijo. Do pisane pogodbe ni prislo; pač pa so si Berlinci in Italijani prijatli do grla. — Nazaj se je odpeljal Vikt. E. na tihem (incognito) skoz Beč. (Skoz goriško postajo je šel v nedeljo 28. sept. Nihče ga ni videl ni tukaj, ni v Karminu, kjer je bil kolodvor ozališan.)

Na Francoskem restavracija legitimne monarhije od dne do dne bolj zori. Royalisti (privrženci kraljevi) narodn. zbor so imeli 25. sept. zbor, v katerem se je pokazalo, da so v vseh bistvenih zadevah edinih misli. — Levičarjem zbornim (republikancem - Gambetta-vcem) čedalje bolj serce vpada. Še Bonapartisti se nočejo z njimi zvezati. 14. oktobra bodo imeli (republikanci) posvetovanje, ali ne bi jim kazalo, vsem skup izstopiti iz narodn. zboru.

Na Španjskem se godé grde reči. Kartagenski komunardi (vstajniki zoper madridsko vlado) so 28. sept. skoz več ur bombe metali v mesto Alikante (na izhodu bregu Šp.) Pred mestom je kakih 17 ladij vnanjih vlad (angležkih i. dr.). Dolgo so se poveljniki teh ladij pogajali s Kartagensko vlado (!) in so hoteli bombardovanje na Alikante ubraniti, ali na zadnje je prišlo vendar-le do tega. Celó bombe s petroljem so metali v mesto in tuje ladije — so gledale! „N. fr. Presse“ se grozi nad tem obnašanjem vnanjih ladij in njih vlad, in bi bila želela, da bi se bile te ladije vtikale v španjske zadeve. „Non intervencijo“ imenuje ona „abgeschmackt“, in ne ve skor, kako bi jo grajala. Ali pa ne ve ljuba „Presse“-a, da se ona s to svojo grajo izreka (horribile dictu!) za — papežev „Syllabus“? V Syllabus-u je načelo „nonintervencije“ „prokleta“ (kakor pravijo liberalci). Da, da, „nonintervencija“ vam je všeč, kjer gre za vašo marho. — Naj le Španjci vaše principe ad absurdum speljejo, bo že prav!

Razne vesti.

— *Kraševc*, — tako je imé onemu „Soč.“-u dopisniku, ki hoče gosp. vik. Makuca po vsi sili jezdit. Nam ni ne eden ne drugi teh gosp. na poti, toda časnikarska dolžnost nas sili o Kraševcu nekoliko spregovoriti. Bralec „Glasa“, vzemite v roko „Sočo“ od 28. avg. in 2. oktobra, pa berite jo pazljivo. V prvem listu je Kraševcu gosp. učitelj Margreiter „starček priljubljen pri starih in mladih“, v drugem pa „iskren čestitelj zlahtne vinske kapljice“ in vrh tega še šeškar v Štanjelski kleti. Tako se piše! Danes belo, jutre črno, danes hvali, jutre očitaj in čez leto in dan bo imel slovenski narod od temena do pete toliko omike, da jo bo lahko še drugim na cente in prav po kupu prodajal. — Aj, gospodine Kraševc, če Vas že srbi studentovsko pero namakati in na papirji po „farjih“ mlatiti, le mlatite, pa mlatite takó, da Vam ne porečejo, da Vam je spomin v — hlače zlezal.

Vi bralec pa povejte, ali je mogoče s takimi ljudmi pošteno polemizovati?

— *G. Vinko Vodopivec*, učitelj v Cirknem, pride za učitelja v Kamnje; — *g. Jakob Furlani*, bivši učitelj, pa na Vogersko.

— *Görzer-Zeitung* —, organ v Gorici bivajočih Nemcev, je zaspala. Naj počiva v miru!

— *Našim volilcem*, posebno onim na Tominskem, Cerkljanskem in Bovškem priporočamo, naj nikar ne volijo uradnikov. Na Dunaji potrebujemo neodvisnega moža. Toliko pameti ima menda vsakdo, da uradnik je in ostane, bodi že tu ali tam, vladni sluga. Uradnik pleše kakor mu vlada gode.

— *Ivan Kornfeind*, suplent na realki v Krems-u, pride za prof. na goriško realko. Spet Nemeč!

— *G. Anton Klodič*, deželni šolski nadzornik v Gradcu je premeščen v Trst. Je nam in bojda tudi njemu prav.

— *Letašnja trgatav na Goriškem* je sploh slaba, vrh tega se je revnemu kmetu pa še bati, da bo moral vino prav po ceni prodajati. Kakor se sliši, dali so do zdaj prodanemu vinu tak kup, da bodo inostranski kupec dvakrat pomislili, predno spet k nam pridejo. Trst, ki bi zamogel vinu ceno določiti, ne poprašuje po njem, ker ga ne smé pred 1. nov. točiti. Dostavimo še to, da je morda tudi Petiot kupčiji nevaren.

— *Enakopravnost*. — Na Moravskem ima 40,000 Nemev tri in dvajset gimnazij in realk, en milijon in 60 tisuč Slovanov (Čehov) pa le šest srednjih šol. Zdaj hočejo pa še (slov.) gimnazij v Trebicu ponemčiti! Pa pravijo, da nam ne kratijo pravice!

— *Volilni odbor za Istro* nam je poslal sledeči oglas:

Dragi bratje v Istri!

Dne 9. meseca oktobra volili bote v dotičnih svojih županijah volilne može, kateri bodo potem 15. istega meseca v volitvenih okrajih volili nove poslance za v državni zbor.

Ker so volitve prevažna zadeva, zbralo se je nas nekoliko domačih tukaj v Trstu kakor volilni odbor z namenom, da Vam pomagamo pri volitvah složiti-se i zmagati.

DRAGI ROJAKI!

Istro, v kateri Vi prebivate, zastopali bodo v novem državnem zboru 4 poslanci, katerih dva izberejo veliki posestniki, trgovska zbornica i mesta v Istri, a druga dva volili bote Vi mili nam bratje istrijski seljani ali kmetje.

Veliki posestniki, trgovska zbornica i mesta volili bodo gotovo za poslanca le svoje ljudi, ker kakor taki poznajo najbolje njihove potrebe i želje i bodo tudi v vsih zadevah za nje delali.

Ni-li tedaj pravično, da si tudi Vi sami priskrbite za poslanca moža svojega jezika i svoje krvi, ktera bosta, poznavša domače naše zadeve sé družimi kmečkimi poslanci zagovarjala Vaše potrebe i želje? Pravično je i pošteno pred Bogom i svetom, ali to se dá doseči le v složnosti pri volitvah.

V ta namen prosimo Vas, da se med sabo v svojih občinah porazumite, ktere može bote volili 9. oktobra za volilce. Na teh je vse ležeče, združite se za vredne i poštene domače ljudi, katerim je narod i jezik naš mil i drag, i kateri, se ne dajo podkupiti. Pri volitvah odloči večina glasov. Zato prosimo, da na dan volitve vsak pride v svoj volilni kraj. V šestih letih ni težko en dan zgubiti. Ali tudi ta dan ne bo zgubljen, ker kar človek stori za domovino, stori tudi za se i svoje mlajše.

Za sedaj le to o volitvah volilcev. V kratkem se bomo zopet oglasili ter napovedali Vam poslanca, ktera bodo Vaši volilci dne 15. oktobra volili za Vaša zastopnika i zagovornika v državni zbor na Dunaj. Ta obadva bodeta Vaša domačina, Vam tedaj domorodna brata, ktera predobro poznata razmere Istre, kakor Vaše potrebe i želje.

PREDRAGI!

Dan volitev je vsakemu poštenemu i pravičnemu narodu dan časti i veselja, kar bote tudi Vi gotovo dosegli ako vsak izmed Vas kakor pravi domorodec stori svojo sveto dolžnost pri volitvah. Pogumno tedaj i srčno na nože!

Živio naš premilostivi Cesar! Vse za sveto Vero i milo nam Domovino!

V Trstu 15. septembra 1873.

Domorodni volilni odbor za Istro.

Nikola Trifič., Anton Marotti,
Juraj Jan. Ivan Lavriha., Josip Sancin.,
Anton Bitentz.

P o s l a n o.

„Sočinemu“ dopisovalcu „našega prepira.“

Nisem mislil odgovarjati na one vrstice, ktere je 35. št. „Soče“ v svojem dopisu iz Gorice med svet poslala, s katerimi misli svojim vernim brezvernežem dokazovati mojo tobožno breznačajnost i nedoslednost v političnem mišljenju. Šele po prigovarjanju mojih prijateljev pošiljam Vam

ovo poslano, da ga blagovoljno v svojem listu natisnete. *)

Pred vsem moram izreči, da je ono moje pismo, katero je deloma opetovano objavljeno v rečenem listu „Soče“, edino, koje imajo od mene Sočani v svojih rokah. Poslano jim je bilo ob času, ko so me bili v moji nepričujočnosti v svoj odbor volili; jez pa sem se onej časti precej ravno z rečenim pismom odpovedal misleč, da bodem za zedinjenje narodnih strank na Goriškem vspešnejši deloval kot prost ud društva „Soče“. Zakaj da se je rečeno pismo po svojem smislu ravno tako, a ne drugači glasilo, i zakaj da sem izrečno hotel, da se isto v Soči javno razglasi: vse to bode vodjem „Soče“ še dobro v spominu. Očitati so mi namreč nekteri nehotečemu sprejeti odborniške časti tōbožni strah pred kurijo; pa da jim ta bedasti sum odvrnem, pokazal sem svojo „korajžo“ s tim, da sem „Sočinim“ voditeljem javno z onim poslanim „flajscetel“ podaril. Vse to je g. pisatelj „našega prepira“, dobro vedoč zakaj, v svojem dopisu zamolčal ter samo njemu povoljni konec pisma naznanil. Se ve, da bi mu ne bilo treba tudi tega storiti, kajti pismo je bilo, kakor sem že omenil na mojo željo že enkrat v istem časniku objavljeno. Ravno iz rečenega pisma pa učite se gospoda, koja nam duhovnom odvisnost v politiki očitata, na nismo glede političnega mišljenja nijednemu pokorščine prisegli!

Poglejmo zdaj v notrajnost, v pomen onega edinega mojega pisma, katero pa „Soča“ še v vednem spominu hrani, i kterega se kot neovrčljivega dokumenta pri svojem stranskem dakazovanju poslužuje! Med besedami, ktere stojé tam črno na belem, so vam najbrže sledeče najbolj ugodne: „Moje misli se popolnoma vjemajo s političnim programom „Soče“ — — — zdajšnji odbor je vreden zaupanja — “ Zdaj ga pa imamo že zopet enega, kojemu zamoremo z lastnimi besedami breznačajnost dokazati, si je spisatelj „domačega prepira“ gotovo mislil, ko je bil tako srečen, se tega mojega poslanega domisliti; in ko je v njem tako „kraftne“ besede našel, vem da so mu prsti nemirni postali, ter hlastno po peresu segnili, da mu dajo potrebno bolezen, ktera se peresna griza imenuje. In res — če smem mimogrede omeniti — je za časnik „S.“ velika sreča, da pero imenovanega dopisnika na ljaviči boleha, ker drugače bi vidili v „S.“ mnogo belega prostora, ali pa ...! Pa idimo ad rem:

Prašam vas, zakaj se nisem tam kar kratko izrazil, da se vjemam „s programom“ brez pridevka „političnim.“ Kaj ne da bi bilo to nekaj vse družega, pa tudi boljega za vaš mlin? Ti žabji stavec, da nisi tega pridevka izpustil! Gospodje Sočani! to ni kar nič čudnega, če smo se jez in moji tovarši vjemali z vašim političnim programom, le to je edino čudo, da nam niste hoteli pripomoči, da bi bili ta političen program na verska tla postavili, iz kterega poglobitnega namena smo se z vami toliko časa družili. in v upanju, da bode društvo „Soča“ s časoma do prepričanja prišlo, da

mu treba za uspešno delovanje za narod pravega temelja, verske podlage, smo tudi vse storili, bi se v njem vse stranke združile. Vi tega niste hoteli; mi pa, kar nismo mogli s pomočjo „Soče“ doseči, upamo, da dosežemo s pomočjo „Gorice“, to namreč, da bode naše delovanje v tem društvu na katoliški podlagi blagosloveno za mili naš slovenski narod.

Tudi izrazujem v onem vam toliko povoljnem „poslanem“ zaupanje do tedajšnjega odbora. Zakaj to? Tudi to ni nič čudnega, če se prestavimo v tedajšnje razmere. Prvič je bil odbor takrat ravno na novo voljen in v svoji bistvenosti dozdevno ves drugačen od prejšnjega i zdajšnjega. Glavna overa — da govorim z uradnikom vašega lista —, ktera je spravo nemogočo delala, bila je odstranjena s tim, da je imel isti odbor za predsednika drugo osebo nego je zdajšnja. Bil je v takratnem odboru duhoven, kterega pri vsem vašem grdobnem obrekodanju še vedno štujem kot značajnega vero — i domoljuba (in bila bi v istem tudi lahko dva duhovna, da se ne bi bila moja neznatnost zarad zgoraj navedenega uzroka tej časti odpovedala) in med družimi odborniki naj imenujem tudi dva znana gospoda, ktera sta še zdaj glavna, če že ne edina živna moč tega društva. Med zadnjima užival je takrai g. V. D. moje zaupanje, ker se je spravedljivega kazal (vsled skušenj zdaj lahko rečemo, da se je spravedljivega le hlinil) vse do zanimivega občnega zbora koncem lanskega leta; kajti le nekaj dni pred tem zborom se je on izrazil v pričo mene i menda tudi v pričo dveh drugih gospodov, da ako hočemo do sprave priti, ne smemo dr. L.-u predsedništva izročiti. Naj pri tej priliki tudi omenim, da je ravno ona izjava naj več kriva, da niso pri onem zboru zmagali odborniki, od nas nasvetovani; kajti zanašajoči se na možko (?) besedo V — da smo si bili zmage gotovi brez kake posebne agitacije. Druga glavna moč v odboru tega društva dobro znani gospod je sicer bil bolj odkrit, ter se je odkar ga poznavam, vedno prišteval onej nesrečnej stranki tako zvanih Mladoslovencev, kteri so v najnovejšem času razdirati začeli šele v nadi zedinjeno Slovenijo; pa ker je bil po mojem mnenju kot tak v odboru edini, toraj nasproti devetim neodločiven i ker je znan kot delalna moč. ni mi bil samo nenavaren, marveč še celo potreben ud odbora, koji zraven trdnih i poštenih značajev tudi delalnih moči potrebuje. To je uzrok mojega zaupanja do tedajšnjega odbora.

Kar pa zadeva sploh moje značajnost v političnem mišljenju, ni mi nalog, da se sam hvalim, nego se raji pozivljam na one, kteri me že od mladih let poznavajo in tudi dobro vedo, da mi je vedno priljubljeno bilo geslo: Vse za vero i dom. Pod tem geslom sem za mili mi narod po svoji šibki moči delal, še prednô so neki znani „Sočini“ vodje poznavali razloček med Kranjcem i Slovencem.

V Štverjanu dne 23. sept. 1873

V. Stubelj 1/r.

odbornik pol. društ. Gorica.

Listnica uredništva: Dopisov nismo mogli danes priobčiti, nam je vodni članek preveč prostora vzel. Naj gg. dop. potrpijo.

Borsni kurzi na Dunaji 2. oktobra.

	gl. kr.
Enotni drž. dolg. v papirju . . .	68.80
” ” ” ” srebru . . .	72.90
Drž. posojilo leta 1860 . . .	103.70
Akcije narodne banke	962.—
Kreditne akcije	221.—
London	113.80
Napoleon d' or.	907 1/2
Cekini	—.—
Adžjo srebra	108.—

Tržna cena.

	gl. kr.
Pšenica	3.60
Rež	2.30
Ječmen	3.30
Oves	1.70
Koruza	2.25
Ajda	2.—
Krompir	1.—
Senô	1.06
Slama	—40

Oznanilnik.

Javna zahvala.

Podpisani se zahvaljuje „prvi občni zavarovalni banki Sloveniji“ v Ljubljani za točno povrnitev škode, katero mu je vzročil požar na njegovih poslopih ter jo p. n. občinstvu gorko priporoča.

V Studenem, dne 28. avgusta 1873.

Andrej Milave poškodovanec

podp. Matija Vadnjal

Jakob Milave podžupan, priča

Tomaž Kobal, priča.

NATEČAJ.

V šolskem okraju goriške okočice so razpisane sledeče službe.

1.) Učiteljska služba v občini III. vrste v Lokavcu z letno plačo gl. 400 in prostem stanovanjem.

2.) Učiteljske službe v občinah IV. vrste z letno plačo 300 gl. in prostem stanovanjem v Gabrijah pri Ajdovščini, na Berjah, v Oseku, v Cerovem, na Gorenjem polju, v Kozani, v Vipolzah in Vedrijanu z dostavkom, da bo učitelj v Gabrijah vžival razun plače dohodke vrta v obsegu 300°.

3.) Podučiteljske službe v Kamnjah, v Mirni, v Solkanu in v Černičah z letno plačo 300 gl. Podučitelj v Kamnjah imel bo razun plače prosto stanovanje in doklado 50 gl. iz občinske blagajnice.

Prosilci naj svoje prošnje vložijo predvidene z dokazom učiteljske ali podučiteljske sposobnosti in dosedanega službovanja naj dalje do 30. oktobra t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

C. k. okrajni šolskih svet

v Gorici dne 25. septembra 1873.

*) Natisnemo ga, želimo pa, da bi bilo časn. prepira v kratkem koncu.